

ה. נחלקו ראשונים אודות נסכים הבאים עם עולת הנכרי, האם הוא זה המחויב להביא נסכיו, אלא שאם לא שלח – תקנו שבאים משל ציבור, או שמא אין חיוב מוטל על הנכרי להביא נסכים לקרבנו, והציבור הם המביאים, אלא שאם הביא – מקבלים ממנו (עו"ס' ושטמ"ק כאן; רמב"ם מעה"ק ג,ה ולח"מ; רגמ"ה תמורה ג; שפ"א וזבח תודה; אבי עזרי שם).
דינים המיוחדים לקדשי עכו"ם – ע' בובחים מה.

דרשות הכתוב במתנות כהונה, 'זה יהיה לך מקדש הקדשים מן האש, כל קרבנם...' – מפורשות בובחים מד.

דפים עג – עד

קכז. א. האם יכול הכהן להקריב קרבנות ומנחות שלו עצמו או צריך למסרם לכהני בית אב?
ב. מנחת נדבה ומנחת חוטא של הכהנים – כיצד הם קרבים?
ג. במה דומה מנחת חביתין למנחת נדבה ובמה דומה למנחת חוטא? למי דומה יותר, ומאי נפקא מינה?
ד. וכל מנחת כהן... לא תאכל מה נכלל באזהרה זו?
א. הכהן רשאי להקריב קרבנותיו ומנחותיו אימתי שירצה, הן אותם הבאים בנדבה הן אותם הבאים על חטא, שוגג או מזיד (ובא בכל אות נפשו ושרת; וכפר הכהן על הנפש השגת בחטאה בשגגה – גם נפשו בכלל זה; והיתה לכהן כמנחה – גם כשהיא של הכהן, מקריבה כשאר מנחות. ומדובר במנחת חוטא של שמיעת קול, שאף המזיד בכלל).
בספר שפת אמת צידד שמא לרבי שמעון אין כהן מקריב קרבנותיו כשחטא במזיד. וכן העירו על השמטת הרמב"ם לדין זה.

ב. מנחת הכהן מכל סוג שהוא – אסורה באכילה (וכל מנחת כהן... לא תאכל).
מנחת נדבה של כהן כמו מנחת החביתין, נקטרת כליל על המזבח, ללא קמיצה. מנחת חוטא של הכהן; לדברי חכמים, נקטרת כליל ללא קמיצה (גזרה שוה כליל כליל ממנחת חביתין). ולרבי שמעון נקמצת, הקומץ קרב לעצמו והשירים קרבים (- ניתנים על התפוח ולא על המערכה. שטמ"ק עפ"י הגמרא) לעצמם (והיתה לכהן כמנחה – הוקשה מנחת חוטא שלו למנחת חוטא של ישראל, לענין עשיית הכהן. ולא לענין האשים). לרבי אלעזר בנו, הקומץ קרב לעצמו והשירים מתפורים על בית הדשן (שבעזרה (רש"י ותוס').
וכל מנחת כהן כליל תהיה לא תאכל – הוקשה מנחת חובתו לאיסור אכילה, אך לא לדבר אחר).
הלכה כחכמים (רמב"ם מעה"ק יב, ט).

ג. מנחת נדבה דומה לחביתין בכך שהיא תדירה כמותה, שהרי אפשר להביאה בכל יום כמנחת חביתין; שתיהן אינן באות על חטא; שתיהן יש בהן ריח (שיש להן שמן ולבונה, שלא כמנחת חוטא. ובשתיהן נאמר יה ניחח. ערש"י ותוס').

מאידך דומה מנחת חוטא לחביתין בכך ששתיהן באות עשרון ולא יותר, וששתיהן חובה. הצדדים הדומים לנדבה מרובים יותר, הלכך כשריבה הכתוב מנחה אחת בפרשת מנחת חביתין להיות כמותה (וכל מנחת כהן כליל תהיה) ומיעט מנחה אחרת (לא תאכל – משמע שאינה נקטרת כליל, כראבר"ש) – יש לנו לרבות מנחת נדבה ולמעט מנחת חוטא ולא להפך.

ד. בכלל לאו דלא תאכל, כל מנחת כהן (גם מנחת חביתין המפורשת למעלה, שנלמדת בג"ש דכליל כליל). וכן כל אימורים של קרבן נכללים באזהרה זו, שכל שהוא בכליל תהיה בא הכתוב ליתן 'לא תעשה' על אכילתו (רבי אליעזר).

א. ברש"י לפנינו משמע שמדובר בקרבן כהן. והמפרשים תמזהו על כך, וגם מהרמב"ם נראה שהוא הדין בקרבן של ישראל.

ב. משמע בתוס' שדין זה שנוי במחלוקת.

ועוד כתבו (לפי תירוץ אחר) שלאו שבכללות הוא ואין לוקים עליו. אבל הרמב"ם (מע"ק יא, ג, סנהדרין יט, ד אות ע) כתב שלוקה באכילת כזית, ובין לפני זריקה בין לאחריה.

ג. אולי יש מקום לומר שאיסור כליל תהיה לא תאכל אינו אמור באימורין שמשלה בהם האור (סברא זו מוזכרת בשו"ת אחיעזר ח"ב כו, ב. ע"ש. ויש לדון לפמש"כ ב'חדושי הרשב"א' כאן שלכך חייב משום זרות מפני ששאר הבשר ראוי לכהנים, ועוד כתב שחייב משום זרות אף באכילת הקומץ – וקשה הלא כל שלא הוקטר אין השירים ראויים לכהנים, ולכאור' צריכים להעמיד דבריו במשלה האור בקומץ, ומ' שחייב משום 'כליל תהיה' אף בכה"ג. וצ"ע).

ד. מפרש"י ותוס' מבואר שמלבד אזהרה זו ישנו לאו דורות ככהן האוכל אימורים. ואפשר שיש גם לאו דמעילה, או אפשר דהיינו הך לאו דורות (ע' בתוס' שני פירושים). ומהרמב"ם משמע שאין לאו דורות.

דף עד

קכת. אלו קרבנות קרבים כולם למזבח ואלו ניתנים לכהנים, אלו אין כולם למזבח ואלו אין כולם לכהנים, ואלו ניתנים בחלקם למזבח ובחלקם לכהן?

מנחת כהנים, מנחת כהן משיח וממנחת נסכים – כולן למזבח, לאשים.

[המתנדב לבונה, וכן עצים לדעת רבי – עולה הכל למזבח (כדלהלן קו: ותוס' שם ולעיל כ:), אלא שלא נמנו כאן לפי שאינם ראויים לאכילה (תוס').]

נסכים הבאים בפני עצמן, לדברי שמואל מזלפים אותם לאשים. ואולם דייקו ממשנתנו שיורדים בנקבים שבמזבח לשיתין ואינם לאשים [ותלוי הדבר במחלוקת רבי יהודה ורבי שמעון בדבר שאינו מתכוין (עפ"י זבחים צא)].

א. הרמב"ם, אעפ"י שפוסק כרבי שמעון, פסק כאן (מע"ק טו, יד) שדינם כשאר נסכים ואין מזלפם ע"ג האשים, שכן דייקו מסתם מתני' (כסף משנה).

ב. אם פירש ואמר 'לספלים', הכל מודים שינתן לספלים (עפ"י תוס' להלן צא: ד"ה דמייתי).

עולת העוף אין כולה למזבח, שכן מוראה ונוצתה מושלכים אצל המזבח לבית הדשן.

שתי הלחם ולחם הפנים – נאכלים כולם לכהנים ולא למזבח (אמנם באים עמם כבשים או לבונה, הקרבים על המזבח). וכן ביכורים – כולם נאכלים לכהנים (וצ"ע מדוע לא מנאם כאן. שפ"א).

חטאת העוף – אין כולה לכהן כי דמה ניתן על קיר המזבח, וכן לוג שמן של מצורע – נותנים ממנו מתנות ואין כולו ניתן לכהנים.

שאר כל הקרבנות, ניתנים גם למזבח וגם לכהנים. (ואף עולה – עורה לכהנים).

דפים עד – עה

קכט. א. כמה פעמים נותנים שמן במנחה?

ב. כיצד סדר הפעולות בהכנת המנחה עד הקמיצה, בסוגי המנחות השונות?

א. המנחות הנעשות בכלי – מחבת ומרחשת – טעונות שלש פעמים מתן שמן; לפני מתן הסולת נותנים שמן בכלי (סלת בשמן תעשה); לאחר הסולת – נותנים שמן לבלילה; ולאחר הבלילה – לקיים מצות יציקה. הוא הדין למנחת סולת ומנחת העומר (תוס'; זבח תודה). מנחת מאפה תנור אינה טעונה שלש יציקות. לפרש"י תוס' ורי"ד, נותן בה פעמים בלא יציקה שלישית. ומהרמב"ם נראה שבמאפה תנור אין נוהג מתן שמן ראשון אלא מתן שמן לבלילה בלבד (ע' במפרשים).

ב. סדר פעולות הכנת המנחה עד הקמיצה; תחילה נותן מעט שמן בכלי, אחר כך נותן הסולת על השמן שבכלי, נותן שמן טוב, בולל, לש אופה ופותת (- במנחות הנאפות, כגון מחבת ומרחשת. אבל במנחת הסולת יוצק שמן על הסולת בלא אפיה), יוצק את השמן הנשאר, וקומץ. רבי אמר: מתן השמן השני לבלילה והבלילה, נעשים לאחר האפיה, בחלות. אמרו בתוספתא שרבי חזר בו ואמר נראים דברי חכמים, שהרי בתורה א"א לבלול את החלות. לאחר אפייתן ברביעית שמן (מובא בתוס').

הבלילה בשמן אינה נוהגת אלא בחלות, אבל הרקיקים טעונים משיחה ולא בלילה. ונחלקו תנאים בטיב משיחה זו: לדברי תנא דברייתא, מושח את הרקיק על פני כולו, והעודף שבשמן, אם יש במנחה זו חלות – נותנו לחלות. ואם כולה עשויה רקיקים – חוזר ומושח עד שיכלה כל השמן שבלוג. רבי שמעון בן יהודה בשם ר"ש אמר, וכן סתמה משנתנו: מושח הרקיק כמין כ"י יונית נ"מ כמין ט' או ג' או נ' או כ' או ח' או כ- . עתוס' כאן רש"י הוריות ח ועוד, והעודף שבשמן נאכל לכהנים.

משיחת הרקיקין נעשית לאחר אפייתן (רמב"ם מעה"ק ט, כא יג, ח נזיר ח, א). ולפי"ז לדעת האומר שהגות מן השמן מחזיר לחלות, צ"ל שממתין עם אפית החלות, ואולי אף עם בלילתו, עד אחר אפית הרקיקים ומשיחתם (עפ"י חזו"א כה, ב).

מנחת מאפה תנור נתמעטה מיציקה כנ"ל. (מעליה; היא – שני מיעוטים, לחלות ולרקיקין).

שתי הלחם ולחם הפנים, מנחת חוטא ומנחת קנאות – אין בהן מתן שמן כלל (כדתנן לעיל נט.).

הפתיתה נוהגת בכל המנחות הנאפות בכלי (מלבד מנחת סולת. ואולם ע' שטמ"ק אות ו), מלבד בשתי הלחם ובלחם הפנים. (פתות את ה. ומסתבר למעט אותן שהן של ציבור, ולא מנחת כהנים שהיא של יחיד ובכלל נפש היא). ולדעת רבי שמעון, מנחת כהנים (נדבה) ומנחת כהן משיח, היות ואינן נקמצות – אין בהן פתיתה.

דף עה

קל. א. מצות פתיתה במנחות, כיצד?

ב. מאכל העשוי מלחם מפורר – מהי ברכתו?

א. מצות פתיתה במנחת ישראל; מקפלה לשנים, והשנים – לארבעה (פתות אתה פתים), ומבדיל החלקים לצורך קמיצה.

וחותן אחת מהארבע לחתיכות דקות כדי שיוכל לקמוץ (הדושי הרשב"א).